

Høring – Forslag til sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett

1. Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endringer i domstolstrukturen i Sogn og Fjordane. Departementet foreslår at Fjordane tingrett og Sogn tingrett slås sammen til én domstol med hovedsete i Førde, men med opprettholdelse av dagens kontorsteder/rettssteder. Navnet på den sammenslåtte domstolen foreslås å være Sogn og Fjordane tingrett.

Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for forslaget om sammenslåing.

2. Bakgrunn

Flertallet på Stortinget uttalte ved behandlingen av Prop 1 S (2015-2016), jf. Innst. 6S (2015-2016):

«Flertallet har likevel ingen intensjon om å gjennomføre flere sammenslåinger nå, og peker blant annet på at det kommer en påtalereform som vil kunne få betydning for domstolsstrukturen. [...] Dersom man lokalt ønsker endringer i strukturen, må det gjennomføres en prosess der det er gode diskusjoner og prosesser lokalt knyttet til sammenslåinger. I dette arbeidet er det viktig å sikre at både kommunene og ansatte i domstolene involveres på en god måte. Dersom man etter en slik prosess oppnår lokal enighet, har flertallet ingen motforestillinger mot en sammenslåing.»

Gjennom Domstoladministrasjonens undersøkelser knyttet til mulige sammenslåinger høsten 2015 kom det frem at det hos mange lokale og regionale aktører var interesse for en sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett. Det ble etablert felles ledelse for de to tingrettene f.o.m. 1. juli 2015, der sorenskriveren i Fjordane også overtok som domstolleder for Sogn tingrett. Erfaringene med dette er så langt svært gode.

Et vesentlig moment ved vurderingen av endringer av domstolstrukturen har vært at domstolene bør være av en slik størrelse at det skapes et godt faglig miljø, noe som skal sikre det rettssøkende publikum et godt og likeverdig domstoltilbud i hele landet. Utviklingen viser at sakene har blitt mer komplekse og tidkrevende. Dette stiller høyere krav til domstolen og den enkelte dommer. Det er utfordrende for den enkelte dommer å ha omfattende kunnskap på alle rettsområder. En større kollegial domstol vil derfor gi grunnlag for bedre samlet faglig kompetanse. Større domstoler vil også gi bedre mulighet for moderat spesialisering av dommere, og for planmessig kompetanseutvikling både for dommere og saksbehandlere ved domstolen. Videre gir større domstoler redusert sårbarhet med hensyn til sykefravær, ferieavvikling mv, og muliggjør samtidig en mer effektiv og økonomisk drift.

Samfunnsutviklingens krav til effektivitet og digitalisering har gjort det nødvendig å etablere et større program for å modernisere og effektivisere domstolene.

Digitalisering, med tilhørende gevinster, kan lettere iverksettes i et samlet fagmiljø i Sogn og Fjordane. Domstoladministrasjonen har opplyst at de ønsker å følge opp dette etter en eventuell sammenslåing.

I «Retningslinjer for lokalisering av statlege arbeidsplassar og statleg tenesteproduksjon» (kgl. res 28.11.2014) angis formål og prosedyrekrav knyttet til lokaliseringsvalg ved etablering eller omlokalisering av statlige arbeidsplasser og statlig tjenesteproduksjon.

Lokaliseringspolitikken skal blant annet bidra til at det skal være robuste arbeidsmarkeder i hele landet, befolkningen skal ha god tilgang til statlige tjenester, samt at kostnadseffektivitet og effektiv oppgaveløsning blir vurdert ved alternativ lokalisering. Departementet legger eksisterende organisasjonsstruktur til grunn, og en sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett vil ikke medføre etablering av aktivitet på nye lokaliteter. Det legges heller ikke opp til at sammenslåingen vil medføre endringer i domstolenes eksisterende kontorsteder/rettssteder, og dermed heller ikke gi noen konsekvenser for et regionalt arbeidsmarked eller det statlige tjenestetilbudet.

Den foreslåtte sammenslåingen vurderes å være fremtidsrettet uansett utfall av kommunereformen og uavhengig av den nylig gjennomførte reduksjonen av antall politidistrikter.

3. Sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett

Dagens domstolstruktur i regionen berørt av forslaget

Domstol	Lokalisering	Kommuner i domssognet	Samlet innbyggertall	Fremskrevet innbyggertall 2040	Dagens bemanning i årsverk (dømmende / saksbehandlere)
Fjordane tingrett	Førde	Askvoll, Bremanger, Fjaler, Flora, Førde, Gaular, Jølster, Naustdal, Solund, Hyllestad, Høyanger, Hornindal, Gloppen, Stryn, Selje, Vågsøy, Eid	79 000	85 000	15,4* (7/8,4)
Sogn tingrett	Sogndal	Aurland, Luster, Lærdal, Sogndal, Årdal, Vik, Balestrand, Leikanger	29 000	32 000	5 (2/3)

*Ekskl 2 ressursgruppedommere

Departementet foreslår å slå sammen Fjordane tingrett og Sogn tingrett til én domstol, Sogn og Fjordane tingrett, med videreføring av to kontorsteder og tre rettssteder.

Med utgangspunkt i dagens bemanning vil den nye domstolens ordinære bemanning være 20,4 årsverk. Dette omfatter 1 sorenskriver, 5 dommere, 3 dommerfullmektiger, 1 administrasjonssjef og 10,4 saksbehandlere.

Sogn og Fjordane omfatter et stort geografisk område med spredt befolkning. Med dagens struktur når hhv 77 prosent (Fjordane) og 100 prosent (Sogn) av innbyggerne domstolen innen 2 timer. På grunn av lang reisetid for brukerne i fylket har departementet vurdert det som mest hensiktsmessig at kontorstedene i henholdsvis Førde og Sogndal opprettholdes. Det legges videre til grunn at rettslokalet i Nordfjardeid også foreslås opprettholdt som i dag. Det betyr at reisetiden for brukerne av domstolen ikke øker som følge av sammenslåingen.

Etter departementets syn vil en sammenslått domstol gi grunnlag for en bedre samlet faglig kompetanse og bedre planmessig kompetanseutvikling for dommere og saksbehandlere. Videre vil det gi økt mulighet til å avvikle ressurskrevende saker, samt utvikle mer rasjonelle administrative rutiner og gjøre domstolen mindre sårbar som følge av sykefravær, ferieavvikling mv. Som allerede nevnt ble det etablert en prøveordning med felles ledelse for de to tingrettene f.o.m. 1. juli 2015, der sorenskriveren i Fjordane også overtok som domstolleder for Sogn tingrett.

Det ligger dermed godt til rette for å samkjøre administrative rutiner og videreutvikle den samlede faglige kompetansen ytterligere.

I Domstoladministrasjonens evaluering av forrige større runde med strukturendringer i domstolene (2002-2011) ble det vist til at domstoler med 8-10 dømmende årsverk på mange områder fremsto som velfungerende driftsenheter. Ved å sammenslå de foreslåtte domstolene, vil en få en domstol som tilfredsstiller anbefalingene knyttet til størrelse.

Initiativet om sammenslåing av de to domstolene har i perioden desember 2015 til mars 2016 blitt presentert for de ansatte, profesjonelle brukere av domstolene, samt en rekke lokal- og regionalpolitiske organer. De ansatte ved domstolene, fylkesutvalget i Sogn og Fjordane fylkeskommune, Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Sogn regionråd¹, politimesteren i Sogn og Fjordane, Advokatforeningens kretsstyre for Hordaland/Sogn og Fjordane og advokatmiljøene i Sogn/Sogndal har gitt sitt tilsagn til initiativet. I Sogn regionråd er samtlige kommuner som sogner til Sogn tingrett representert. Det vises blant annet til fylkesutvalget i Sogn og Fjordane fylkeskommune, som 2. mars 2016 vedtok en uttalelse, der utvalget blant annet: «...støttar planane om å slå saman Sogn tingrett og Fjordane tingrett til Sogn og Fjordane tingrett med hovudkontor i Førde.

¹ 1 Sogn regionråd er et samarbeidsorgan for kommunene Aurland, Balestrand, Høyanger, Leikanger, Luster, Lærdal, Sogndal, Vik og Årdal.

Fylkesutvalet legg til grunn at ei samanslåing totalt sett vil innebære ei fagleg styrking av dei to noverande domstolane og at det også er naudsynt for at domstolen skal bli stor nok til å kome med i domstolane sitt digitaliseringsprogram.» Både fylkesutvalget og flere av de andre interessentene legger til grunn at Førde og Sogndal videreføres som bemannede kontorsteder, og at eksisterende rettssted i Nordfjordeid videreføres.

Forslag til ny domstolsstruktur i Sogn og Fjordane

Forslag til ny domstolstruktur i Sogn og Fjordane

Domstol	Lokalisering	Kommuner i domssognet	Samlet innbyggertall	Fremskrevet innbyggertall 2040	Årsverk (dommer* / saksbehandlere)
Sogn og Fjordane tingrett	Førde og Sogndal	Askvoll, Bremanger, Fjaler, Flora, Førde, Gaular, Jølster, Naustdal, Solund, Hyllestad, Høyanger, Hornindal, Gloppen, Stryn, Selje, Vågsøy, Eid, Aurland, Luster, Lærdal, Sogndal, Årdal, Vik, Balestrand, Leikanger	107000	117000	20,4* (9/11,4)

*ekskl to ressursgruppedommere

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

4.1 Lokaler

Domstolene har i dag eksisterende leiekontrakter som for Fjordane tingrett utløper i 2020 og som for Sogn tingrett utløper i 2022. Det vurderes derfor som hensiktsmessig å opprettholde kontorsteder både i Førde og i Sogndal, noe som vil gi mulighet for god fleksibilitet og tilgjengelighet. Fjordane tingrett har per i dag også et rettssted i Nordfjordeid, der tingretten deler en saksbehandlerstilling med Nordfjord jordskifterett.

4.2 Reisetid

En sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett, med videreføring av to kontorsteder og tre rettssteder vil ikke påvirke reisetiden for verken aktører i retten eller det rettssøkende publikum. Begge kontorsteder vil være bemannet med dommere og saksbehandlere.

4.3 Bemanning

Når det gjelder håndteringen av ansatte ved en sammenslåing av domstolene, legges det til grunn de samme prinsipper som ved tidligere strukturendringer i domstolene.

Domstoladministrasjonen skal i det videre arbeidet med omorganiseringen ivareta de ansatte og organisasjonene i samsvar med gjeldende veiledning og retningslinjer for Personalpolitikk ved omstillingsprosesser som er utarbeidet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samråd med hovedsammenslutningene.

Omorganiseringen skjer innenfor rammene av disse retningslinjene, og følger lov og avtaleverk som gjelder for det statlige tariffområde.

Det er rimelig å anta at en sammenslåing av de to domstolene over tid kan gi visse administrative synergieffekter, særlig med tanke på en fremtidig digitalisering av domstolen. Ved en sammenslåing vil det videre være behov for én domstolleder, tilsvarende dagens prøveordning med felles ledelse av de to domstolene.

4.4 Økonomiske konsekvenser

En sammenslåing av Fjordane tingrett og Sogn tingrett vil kunne gjennomføres innenfor gjeldende budsjettammer. Domstoladministrasjonen har vurdert at sammenslåingen ikke vil gi behov for nye lokaler. I utgangspunktet vil en sammenslåing heller ikke medføre større merutgifter til økt reisevirksomhet, siden det beholdes bemanning i form av dommere og saksbehandlere på samme steder som i dag.